

Slušaonica starih ploča i debatni klub

POPEVKE JE SLAGAL:
VLAHO PALJETAK U RANOJ HRVATSKOJ
DISKOGRAFIJI

Dr. sc. Jelka Vukobratović i Igor Mladinić

Projekt Diskografska industrija u Hrvatskoj od 1927. do kraja 1950-ih

- Potpora HRZZ
- Voditeljica dr. sc. Naila Ceribašić
- Ploče od šelaka u proizvodnji Edison Bell Penkale, Elektrotona i Jugotona
- E-mail: projektdiskograf@gmail.com
- Web: <https://www.ief.hr/istrazivanja/znanstveni-projekti/diskograf/>
- Facebook: Projekt Diskograf

Diskografska industrija u Hrvatskoj od 1927. do kraja 1950-ih

HRVATSKA E-DISKOGRAFIJA

PUBLIKACIJE I IZLAGANJA

SLUŠAONICE I PRILOZI

ODABRANA GRADA

SURADNICI NA PROJEKTU

IZVJEŠTAJI

NOVOSTI

KONTAKT

Ovaj je projekt prvim primjerom sustavnog znanstvenog pristupa temi diskografske industrije u Hrvatskoj. Usredotočen je na razdoblje od 1927. do kraja 1950-ih, obuhvaćajući time doba šelak ploča u produkciji triju diskografskih tvrtki sa sjedištem u Zagrebu: Edison Bell Penkala, Elektroton i Jugoton. Osim ugroženosti gramofonskih ploča kao primarnih izvora te manjka pouzdane dokumentacije o njima, poticaj za zajednički rad sedmero suradnika na projektu i doktoranda dolazi i iz razumijevanja diskografije i njezine podupiruće industrije kao konstitutivnih za glazbu i glazbeni život s obzirom na dva ključna aspekta: samu glazbu koja se ostvaruje u izvedbi i/ili kao izvedba te diskografske "filtre" koji kroz odabir glazbenog repertoara i interpreti, produkcijske mogućnosti i težnje, uvjete rada glazbenika i načine tržišnog plasmana iscrtavaju ne samo dinamiku, hijerarhije i tendencije u glazbi i glazbenom životu nego i mikropovijest hrvatskog društva i kulture razmatranih razdoblja. Polazimo od hipoteze da diskografska industrija predstavlja važan uzorak za uvid u modernizacijske procese u hrvatskom i širem jugoslavenskom društvu, odnose kozmopolitizma i nacionalizma, klasnu stratifikaciju društva, regionalne razlike te međuetničke i rodne odnose.

Pet je osnovnih ciljeva projekta: (I) izraditi temeljitu i sveobuhvatnu bazu podataka diskografskih izdanja triju zagrebačkih diskografskih tvrtki; (II) dati znanstveno utemeljen uvid u poetiku, politiku i ekonomiju diskografske industrije razmatranih razdoblja; (III) podrobno, u formi studija slučaja, istražiti pojedine odabrane aspekte diskografske industrije; (IV) unaprijediti domaću znanost o glazbi povezujući uvide etnomuzikologije, historijske muzikologije i studija popularne glazbe; (V) pridonijeti jačanju svijesti u javnosti o diskografskim izdanjima kao važnom dijelu kulturne baštine.

Metodološka okosnica istraživanja je na arhivskom radu. To u prvom redu podrazumijeva analizu arhivske građe (pohranjene u Zagrebu, Šrigovu, Osijeku, Splitu, Rijeci, Sisku, Ljubljani, Beogradu, Pragu i Washingtonu) koja govori o djelovanju diskografskih tvrtki Edison Bell Penkala, Elektroton i Jugoton te trgovinama ploča. U dijelu istraživanja koje se odnosi na suvremene odbljeske projektne teme, upotrijebit će se kvalitativne metode istraživanja uvrštene u etnomuzikologiju i srodnim disciplinama. U vezi sa zajednicama kolekcionara i diskofila bit će riječ o polustrukturiranim intervjuima, biografijama, životnim pričama i usmenoj povijesti, dok ćemo se u vezi s interakcijama u virtualnom prostoru osloniti na metodološka iskustva iz sfere etnografije Interneta.

Projekt će rezultirati publikacijama (znanstvenim člancima, zajedničkom knjigom, doktorskom disertacijom i dr.), individualnim i skupnim izlaganjima na konferencijama i konferencijom u vlastitoj organizaciji, elektronskom bazom podataka Hrvatska e-diskografija, javnim slušaonicama ploča i radijskim prilozima. Odabrana građa – naročito presnimke s gramofonskih ploča objavljenih prije 70 i više godina te katalogi triju tvrtki – također će se učiniti dostupnima javnosti.

Projekt DISKOGRAF

Vlaho Paljetak u EBP

Lučić, Kristina. 2004. „Popularna glazba u Zagrebu između dvaju svjetskih ratova”. *Narodna umjetnost* 41/2: 123-140.

Americo/Amerigo Giuliani
(1888-1922): *Capinera*

Snimke i izvedbe „Capinere”

Gaetano Luzzaro
(*Columbia*, 1919/1920)

Vlaho Paljetak
(*EBP*, 1927)

Snimke i izvedbe „Capinere”

Silvio Gridelli
(*Victor* 1921)

Reaktualizirana 1960-ih

■ Pr. Claudio Villa (Cetra 1965)

Igor Mladinić: Redukcija (Parodija Haleluje)

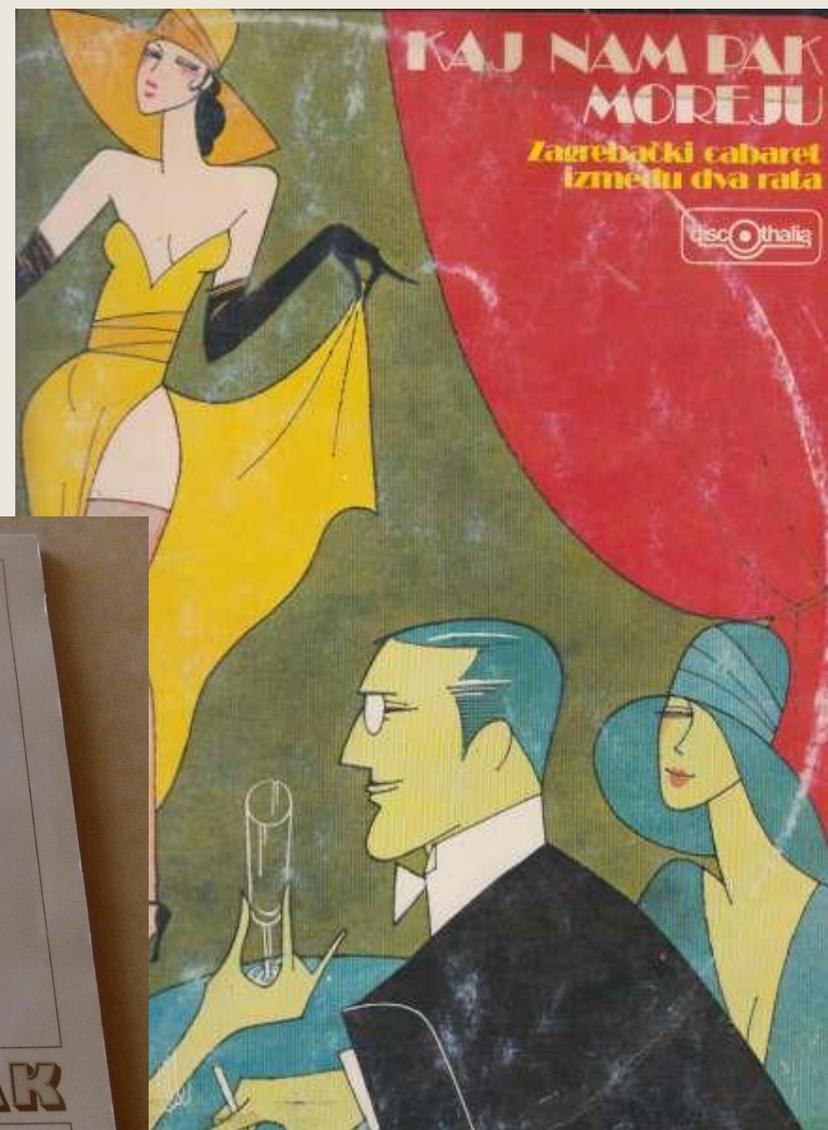
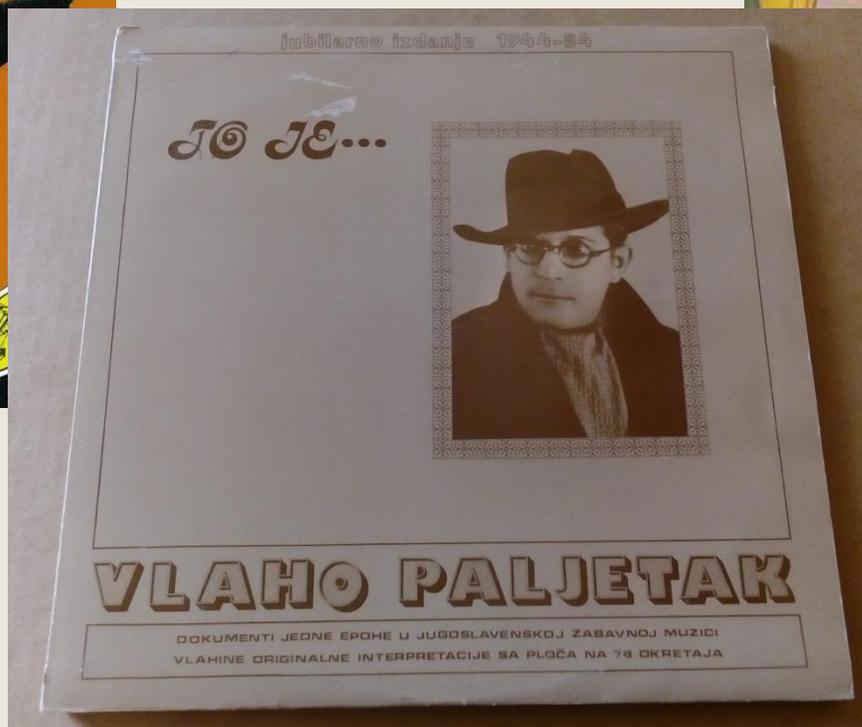
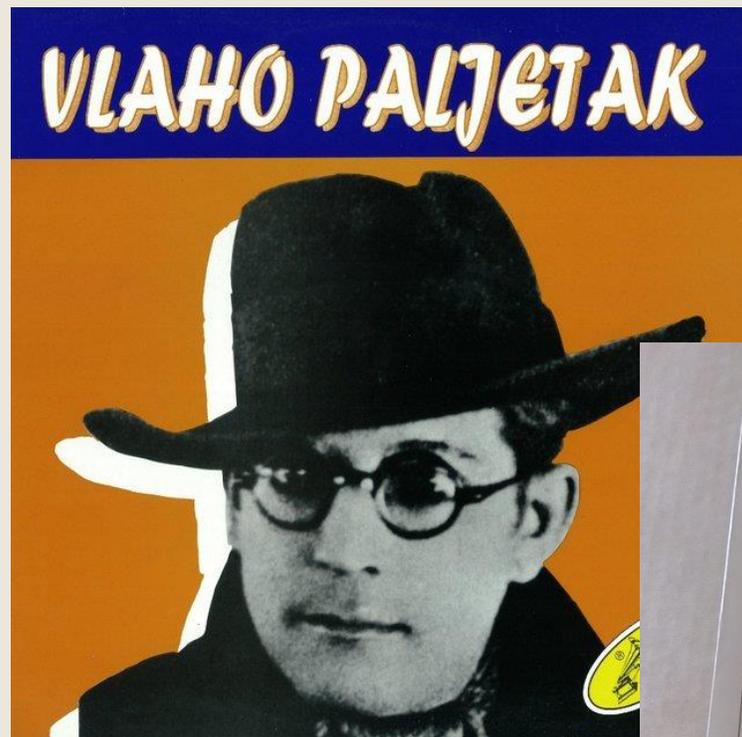
REDUKCIJA

PARODIJA HALELUJE

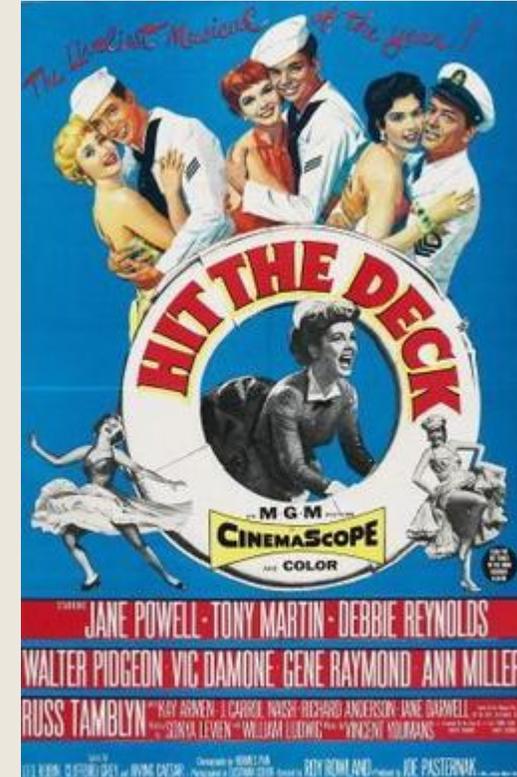
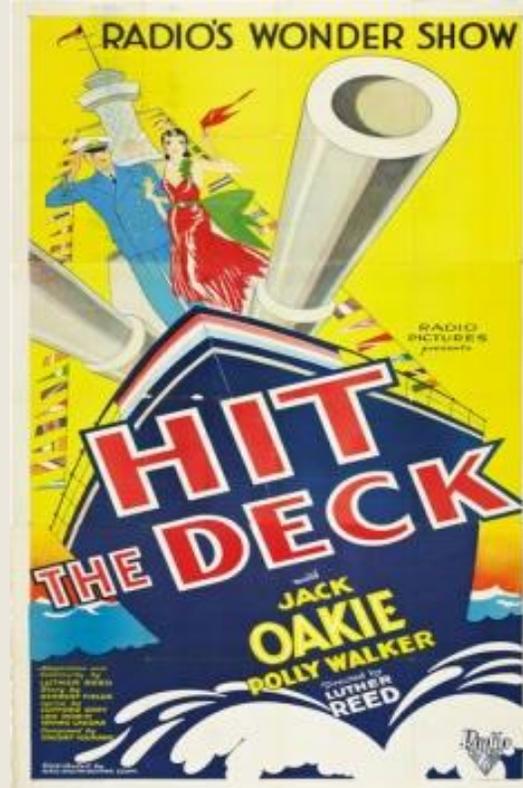
**VLAHO PALJETAK i
jazz band Schild-Vlahović**

Edison Bell Radio SZ 1363

Pjesmu “Redukcija” nećemo naći na vinilnim reizdanjima:

Američki skladatelj Vincent Youmans,
Izvorno djelo: mjuzikl “Hit the deck!” (1927.), Broadway

1930. Prvi film (nije sačuvan u cjelosti)

1955. Drugi film (u boji) (Hallelujah: <https://youtu.be/hRkL7CLoY48>)

Zvučna izdanja

- Hallelujah! – fox trot (from the musical comedy „Hit the deck“)(Aleluya), Nat Shilkret and the Victor Orchestra, 1927. vocal refrain by Franklyn Baur, 20559-B, ortophonic recording, Fox-trot, Take 1. Recorded April, 1927. [pjevano na engleskom jeziku] (<https://www.youtube.com/watch?v=bKFKCtbBgIU>) i (<https://www.youtube.com/watch?v=rKmCm3G0k-I&list=PLmZearINZdinxhjpACA3fK0aXfafEYBEt>)
- Hallelujah, Winston [sic.] Youman, Marek Weber und sein Orchester, tanz-Orchester, orkestralna verzija, Electrola EG 641 mx. BWR 1070 / II, rec. Jul 1927.
(<https://www.youtube.com/watch?v=i227ZBMXffM&list=PLmZearINZdinxhjpACA3fK0aXfafEYBEt&index=9>)

- Hallelujah...! : charleston [sic.], Harry Raderman's Dance Orchestra. New-York, Odeon, 1927, 182.084 (with the Vocal Chorus, recorded in New York, Spanish pressing) [pjevano na engleskom jeziku]
(https://www.youtube.com/watch?v=YN0oPi3qp_s&list=PLmZearINZdinxhjpACA3fK0aXfafEYBEt&index=8)
- Hallelujah : foxtrot, ork. Barnabas von Geczy, Homocord electro, 19486, Homocord 1929 (Polish pressing; originally recorded in Berlin)
(<https://www.youtube.com/watch?v=Z0wlgHi0lto&list=PLmZearINZdinxhjpACA3fK0aXfafEYBEt&index=10>)
- Alleluia (Hallelujah), fox-trot, chante M. Malloire, Disque Henry, 680 A, Paris 1929. Salabert [pjevano na francuskom jeziku]
(<http://cyberspaceandtime.com/7FlnfdqxowM.video+related>)

- Vincent Youmans – Hallelujah / Oh, Ma Rose Marie, **Edison Bell Radio** – F 154, Shellac, 8", 78 RPM, France, Orchestra – Joseph Sieulle (<https://www.discogs.com/Vincent-Youmans-Hallelujah-Oh-Ma-Rose-Marie/release/10246313>)
- Stranica: Encyclopédie multimédia de la comédie musicale théâtrale en France 1918-1944, gdje su navedene čak 34 snimke Halleluje (na francuskom, engleskom jeziku i u instrumentalnoj obradi) od kojih se 13 može slušati sa stranice. (<http://www.ecmf.fr/cm/index969f.html>)

Nat Shilkret and the Victor Orchestra, vocal refrain by Franklin Baur (1927.)

Hit the Deck Selections, Savoy Orpheans, His Master's Voice, (1927.)

Michel Malloire, Disque Henry (1929.)

Komparativna analiza teksta

Originalni stihovi: Clifford Grey, Leo Robin

Sing "Hallelujah! Hallelujah!"
and you'll shoo the blues away:
When cares pursue you, "Hallelujah!"
Gets you through the darkest day.
Satan lies awaiting and creating skies of grey,
But "Hallelujah! Hallelujah!"
Helps to shoo the clouds away.

I'm recalling times when I was small,
in light and free jubilee days,
Old folks praying everybody swaying,
Loudly, I chanted my praise.
How I sang about the Judgement morn,
And of Gabriel tooting on his horn.
In that sunny land of milk and honey,
I had no complaints,
While I thought of Saints
So I say to all who feel forlorn:

Sing "Hallelujah! Hallelujah!"
[etc.]

Pjevajte "Aleluja! Aleluja!"
i otjerat ćete tugu:
Kad vas brige stisnu, "Aleluja!"
Povest će vas kroz najmračniji dan.
(Sad kada) Sotona čeka pritajeno i stvara sivo nebo,
"Aleluja! Aleluja!"
Pomaže otjerati oblake.

Prisjećam se vremena kada sam bio mali,
na radosne i bezbrižne svetkovnine,
Stariji se mole, svi se njišu,
Glasno sam izgovarao svoje Slave.
Kako sam pjevao o Sudnjem jutru,
I Gabriela koji je zasvirao rog.
U toj sunčanoj zemlji mlijeka i meda,
Nisam imao pritužbi,
Dok sam mislio na Svece
Pa kažem svima koji se osjećaju usamljeno:

Pjevajte "Aleluja! Aleluja!"
[etc.]

Francuski stihovi:

Ainsi que des papillons fantômes En hiver, les flocons blancs Volent et font des ballets d'atomes Que l'hiver m [^] ele en sifflant Au fond des bois, troublant leur silence La bise souffle et la neige danse Toute la Terre Chante une priere Et demande a Dieu que le blond Phoebus Du printemps ordonne l'angélus	Kao i fantomski leptiri Zimi, bijele pahuljice Letite i pravite balete od atoma Ta se zima topi zviždanjem Duboko u šumi remeteći njihovu tišinu Puše vjetar i snijeg pleše Cijela zemlja Pjevajte molitvu I molimo Boga da plavokosi Febus Proljetni naredi angelus.
O alléluia ! Alléluia ! Cri d'amour et de désir Métamorphoses ! Mille roses S' épanouissent de plaisir Parfums des calices Qui se glissent Dans nos coeurs O Alléluia ! Alléluia ! Tout frissonne de bonheur	O aleluja! Aleluja! Uzvik ljubavi i želje Metamorfoze! Tisuću ruža Cvjetajte od zadovoljstva Mirisni Kaleži Koji se provlače U našim srcima O Aleluja! Aleluja! Sve drhti od sreće

Le matin, pour dissiper la brume Il suffit d'un seul éclair Un seul rayon, quand la mer écume Et le flot redevient clair Lorsque l'amour frôle notre levre Un seul baiser calme notre fièvre Divine joie Ou notre ame flamboie Et voudrait toujours et sans fin chanter De l'amour naissant la volupté.	Ujutro, da rastjeram maglu Potreban je samo jedan bljesak Jedna zraka, kad se more zapjeni I tok opet postaje jasan Kad nam ljubav četka usne Jedan poljubac smiruje našu groznicu Božanska radost Gdje nam duša plamti I uvijek bi i beskrajno želio pjevati Iz ljubavi koja rađa zadovoljstvo.
O alléluia ! Alléluia ! Cri d'amour et de désir Ta folle extase Nous embrase Et nous grise de plaisir Charme de tendresses Des caresses Dans nos coeurs O Alléluia ! Alléluia ! Tout frissonne de bonheur	O Aleluja! Aleluja! Uzvik ljubavi i želje Vaš ludi zanos Zapali nas I opija nas zadovoljstvom Šarm nježnosti Milovanja U našim srcima O Aleluja! Aleluja! Sve drhti od sreće

Aleluja! (iz Božićnog albuma „Kulise“ 1928.)

Riječi: Blanka Chudoba

Poput leptirice bjele, nježne,
lebde kroz gaj i kroz lug.
Zimi ledne pahuljice snježne;
vihor im plesni je drug.

A na zemlji djevojčice sve,
tužne su rad' prirode te zle.
Srca mlada, kliču složne tada:
Nebo čuj nam glas,
nek u sretni čas
proljet' čarna razveseli nas!

Svud' miris ruža Aleluja
čežnjom puni željnu grud;
to žiću mladom radost pruža,
Aleluja ori svud!
Srca sva opaja miris maja, slatki sni.
O proljet' doba zemskog raja,
srećo prve ljubavi!

SADRŽAJ:	
	Strana
PLAVI DIM	2
TANGO MISTICO	4
MOJE ZLATO UMILJATO	6
NA NOĆNOM NEBU GLEDAM	8
SLUSAJ DJEVO MILA...	10
RECI DA ME LJUBIS...	12
TUGA	14
ALELUJA!	16
CAPINERA	18
KAD MOJ SPOZNAS PLAM	20
ETA	22
PERINA STRANBERA	24
MILONGUITA	26
NINETA	28

The image shows a page of a musical score for the song "ALELUJA!". The title "ALELUJA!" is at the top in a stylized font. Below it, the lyrics are written in a cursive script. The score includes a piano accompaniment with a "Mouv de Fox-Trot" tempo marking. The lyrics are: "Riječi: Blanka Chudoba. Glazba: Kinc. Youmans. Po-put le-'pti-ri-ce bje-le, njež-ne leb-de kroz gaj i kroz lug. zi-mi led-ne pa-hu-lji-ce snjež-ne, vi-hor im ples-ni je drug. A na zem-lji dje-voj-ci-ce sve, tuž-ne su rad' pri-ro-de te zle. Sr-ca mla-da, kli-ču slož-ne". The score is written on a yellowed page with a blue border.

Redukcija (parodija Haleluje)

Stihovi: Vlaho Paljetak [?]

Kod nas sada vlada strašna kriza, 'ko je kriv vrag bi sam znao!
Nema [.....], šverca ni deviza, 'ko što znaš [šverc] je tu stao
Šparat mora već i bogataš, kraj sa krajem krpi kako znaš!
Robe ima, ali nema para, nema [.....] ne, nije kao pre
[.....] vrag ga nosi [.....]

Ah, ta redukcija, ta redukcija blagostanja to je znak
Naš je život ta produkcija [.....] meni drag.
Ali naše dame već su same našle spas
Ta redukcija još je milija, kraća suknja ljepši stas!

[piano interludij]

Žena lako reducira kose jer moderan sad je bubikopf!
Zato one kratke suknje nose, pare vidi ekstra [blumenkopf]
Reduciran sad je i balkon, tanka linija daje sada ton,
Ništa sprijeda, straga još je manje,
Ali zato još, vidi [.....]
Pola metra, već obučeš nju!

Ah, ta redukcija ...

Izdanja “Edison Bell Radio”

- Edison Bell Radio 802 (1929), izvođač: Harry Mudson
- Edison Bell Radio France 154 (1929), izvođač: Jean Sorbier, Orchestra – Joseph Sieulle (Hallelujah / Oh, Ma Rose Marie)
- Edison Bell Radio SZ 1363 (1929), izvođač: Vlaho Paljetak, Jazz-band Schild-Vlahović (Ja ljubim vašu ruku madame / Redukcija (Parodija Haleluje))

Do sada nam nisu dostupne snimke drugih dviju izvedbi EBR ploča za usporedbu.

- Otvara se pitanje odnosa među tim tvrtkama. (Tvrtka Edison Bell Penkala nastala je kao zajednički poduhvat engleske tvrtke Edison Bell i hrvatske tvrtke Penkala)*

- Aranžman hrvatske parodije “Halleluje” najbliži je izvedbi M. Malloirea (Disque Henry, Paris). Također je i hrvatski prepjev Blanke Chudobe očigledno nastao pod utjecajem francuske verzije.

- Da li je film iz 1930-te prikazan u hrvatskim (jugoslavenskim) kinima?

*Vidi: <https://www.discogs.com/label/364455-Edison-Bell-Penkala-Ltd-Zagreb>

- Kontakt sa zapadnim svijetom (Amerika - jazz) u periodu između dva Svjetska rata
- Tekstovi pjesme na hrvatskom jeziku (prepjev i parodija)
- Kabaretska kultura u Zagrebu
- Nagovještaj velike industrijske krize (slom NY burze 29. X. 1929.)
- Moda, bubikopf frizure
- Izgrebana ploča nam govori o popularnosti pjesme
- Posveta upućuje da je ta ploča vjerojatno bila (rođendanski) poklon

Prepjevi pjesama Freda Raymonda

Paljetak: U Heidelbergu
srce ja izgubih (*EBP, ?*)

George Gut: Ich hab mein
Herz in Heidelberg
verloren (*Victor, 1926*)

Fred Raymond: „Schöner Gigolo, armer Gigolo”

Paljetak (EBP, ?)

Otto Fassel (*Kristall-Electro*, 1929)

Hvala, do idućeg puta!

PRISPJELE SU
DOMAĆE PLOČE

*vasi omiljeni umjetnici
PJEVAJU I SVIRAJU
SAMO ZA NAŠE PLOČE*

EDISON BELL PENKALA
ILICA, OKTOGON, BR. 5
GRAMOFONI · I · PLOČE · NA · OTPLATU · BEZ · KAPARE